

Memo

Aan: Fryske MilieuFederatie
T.a.v.: Arnoud de Vries en Janneke Wolkorte
Afzender: Janneke Schurer en Coen Weusthuis
Betreft: Vergelijking CSV en SNK-methodiek
Datum: 10 juli 2026 kenmerk

Inleiding

Deze notitie gaat in op de Compensatie Systematiek Veenweide (CSV) en de methodiek van de Stichting Nationale Koolstofmarkt (SNK) voor compensatie bij het verminderen van CO₂-emissies via peilverhoging in veenweidegebieden, ook bekend als 'Valuta voor Veen' (VvV0. Beide methodieken zijn ontwikkeld voor de veenweidegebieden in Nederland. De CSV is in de Friese context ontwikkeld, maar breder toepasbaar.

In het navolgende gaan we in op:

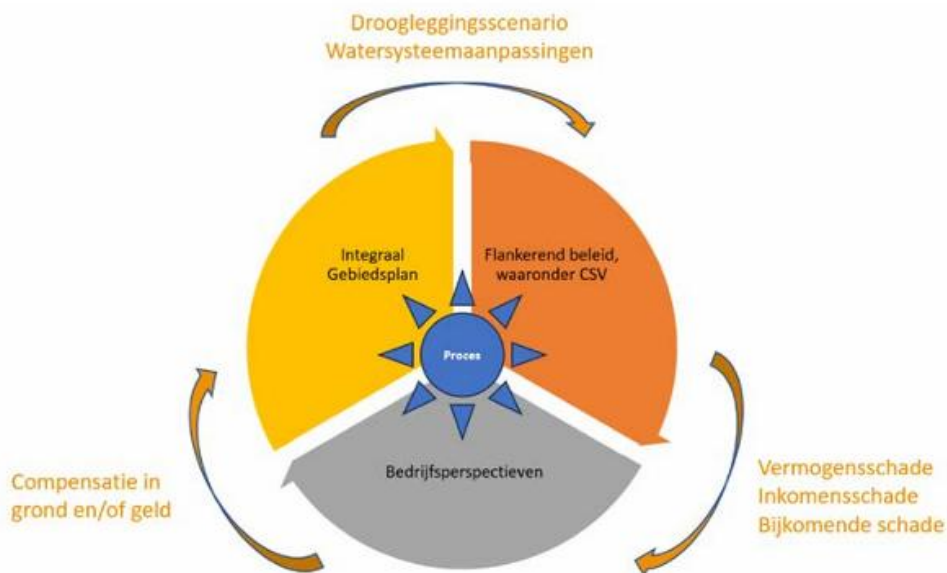
- De werking van beide methodieken;
- De verschillen en overeenkomsten;
- Onderlinge relatie;
- Belangrijkste constatering.

Werking CSV

Wat is de CSV?

De CSV is onderdeel van het flankerend beleid voor aanpak van de Friese veenweidegebieden. In deze aanpak worden het minimaliseren van de bodemdaling en het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen (waaronder CO₂) verbonden aan een robuust en klimaatbestendig watersysteem en een duurzaam, toekomstperspectief voor de landbouw.

De CSV is onderdeel van de gebiedsprocessen. Binnen deze gebiedsprocessen is de CSV zowel een gebiedsontwikkelingsaanpak als een rekensystematiek om eventuele schade als gevolg van een nieuw watersysteem met hogere waterpeilen objectief te bepalen en te compenseren. De CSV richt zich alleen op compensatie van de effecten van hydrologische maatregelen die in een watersysteemplan voor het gebied worden vastgelegd. De opzet van de CSV is daarmee gekoppeld aan het gebiedsproces. Bovendien gaat de compensatiesystematiek uit van compensatie in grond en/of geld. Ook de grondcompensatie is onderdeel van het gebiedsproces. De achterliggende rekensystematiek voor compensatie is allicht breder inzetbaar, maar vraagt in dat geval afstemming op de casus die zich voordoet.

Hoe werkt de CSV?

De CSV is een systematiek gericht op de herwaardering van agrarische gronden. Dat wil zeggen: gronden die een agrarische bestemming hebben en ook als zodanig worden of kunnen worden gebruikt. Daarbij wordt verondersteld dat de gronden in gebruik zijn als grasteelt voor de veehouderij (meest gangbaar in het veenweidegebied).

In de gebiedsprocessen in het veenweidegebied wordt gewerkt aan een integraal gebiedsplan waarin collectief afspraken worden gemaakt voor de toekomstige inrichting van het gebied. De inzet is om een gemiddelde grondwaterstand van 40cm onder maaiveld te realiseren in het gebied, in overeenstemming met de doelstellingen van de Friese feangreide-aanpak.

Deze voorgenomen peilverhoging heeft effect op de huidige bedrijfsvoering van de agrariërs. Met de CSV wordt in beeld gebracht:

- De huidige gewasopbrengst op de percelen;

- De verwachte bedrijfseconomische schade door de hogere grondwaterstand en de daarmee samenhangende depressie in de gewasopbrengst: vermogensschade, inkomensschade en eventuele andere schade;
- Een voorstel voor de eenmalige compensatie van schade (met een kapitalisatiefactor van 10 jaar): in grond of in geld.

Door vooraf de schade in beeld te brengen ontstaat er een overzicht van opties richting de toekomst voor de betrokken agrariërs en daarmee handelingsperspectief voor ieder van hen. Hierdoor ontstaat er keuzeruimte voor de agrariër en ontstaat er ook een goede basis voor (gesprekken over) een toekomstbestendige inrichting van het gebied.

De CSV is vrijwillig, maar niet vrijblijvend. Dat wil zeggen dat de resultaten van het gebiedsproces uiteindelijk in publiekrechtelijke besluiten worden vastgelegd: het peilbesluit en het ruilbesluit. Aan het ruilbesluit hangt ook het middel van dwang voor degenen die uiteindelijk niet mee willen gaan in de collectieve afspraken voor een gebied.

Schadeberekening

De CSV is rekensystematiek die is gebaseerd op de wettelijke nadeelcompensatieregeling en bepaalt het nadeel (de schade) die een agrariër ondervindt van de beoogde peilverhoging en aanpassingen aan het watersysteem. De CSV onderscheidt drie categorieën schade:

1. Vermogensschade: door waardevermindering van de grond mede als gevolg van minder gewasopbrengst; gebaseerd op voederwaarde per ha¹;
2. Inkomensschade: minder resultaat (inkomsten/uitgaven) door lagere gewas- en melkopbrengst en extra lasten voor bv mestopslag, grondareaal;
3. Eventuele bijkomende schade: zoals bijstand, rentekosten, belastingen.

De CSV gaat uit van een Normaal Maatschappelijk Risico (NMR) van 2% bij het bepalen van de nadeelcompensatie.

Compensatie

Met de CSV wordt een compensatievoorstel bepaald voor alle rechthebbenden: eigenaren/gebruikers en verpachters. De compensatie vindt plaats in de vorm van grond (1e voorkeur) of geld, als geen of onvoldoende ruilgrond beschikbaar is of als de benadeelde alleen gecompenseerd wil worden in geld.

In het schadevoorstel wordt in beeld gebracht wat compensatie met grond betekent, uitgaande van drie ruilklassen van grond: goede, gemiddelde of matige grond.

¹ In de bijlage is een samenvatting opgenomen waarin de wijze waarop vermogensschade wordt bepaald

Werking SNK-methodiek (Valuta voor Veen)

Wat is de SNK-methodiek?

De SNK-methodiek is gebaseerd op verhandelbare SNK-certificaten die kunnen worden uitgegeven aan grondeigenaren die maatregelen nemen tegen de uitstoot van broeikasgassen, waaronder CO₂. De SNK-certificaten worden verhandeld op een koolstofmarkt waar overheden, bedrijven of particulieren door het kopen van deze certificaten hun uitstoot vrijwillig kunnen compenseren. De opbrengst van deze verkoop varieert gemiddeld genomen tussen de €300 en €700 per ha.

Doel van de methodiek is het terugdringen van de CO₂-uitstoot door het verbinden van plannen met klimaatpositieve maatregelen aan investeerders via certificaten. Deze certificaten kunnen na afloop van de looptijd van een project worden uitgekeerd of op voorhand (maximum 85% voor de eerste 5 jaar), waarna bij verificatie na 5 jaar en na 10 jaar het resterende deel beschikbaar wordt gesteld. Deze verificatie is bedoeld om te checken of de daadwerkelijk beoogde maatregelen zijn behaald en of bijsturing noodzakelijk is.

De hoeveelheid certificaten die wordt uitgekeerd aan initiatiefnemers wordt bepaald aan de hand van de verwachte vermindering van de CO₂-emissie over een periode van 10 jaar. De methodiek stimuleert grondeigenaren om aan de slag te gaan met CO₂-reductie en -vastlegging met natuurlijke oplossingen.

Valuta voor Veen (VvV) is één van de SNK-methodieken. Valuta voor veen gaat uit van CO₂-reductie door peilverhoging in veenweidegebieden. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat er een correlatie is tussen de CO₂-uitstoot van veen en het waterpeil. Hoe hoger het waterpeil, hoe minder uitstoot van CO₂.

Met rekenkundige modellen kan de daling van CO₂-emissie worden voorspeld. De grondsoort en het waterpeil voor- en na peilverhoging zijn daarvoor de belangrijkste factoren.

Hoe werkt de SNK-methodiek voor veengebieden (Valuta voor veen)?

In het Nederlandse Klimaatakkoord is de doelstelling vastgelegd dat in veenweidegebieden de uitstoot van broeikasgassen fors moet worden teruggedrongen. Met Valuta voor veen (VvV) kunnen grondeigenaren vrijwillig besluiten het grondwaterpeil te verhogen op hun percelen, waardoor de CO₂-emissie door veenoxidatie wordt verminderd. Dat kunnen agrarische percelen zijn, maar ook natuur komt in aanmerking. Het moet wel gaan om een gebied waar voor het geheel het waterpeil kan

worden opgezet, zoals een peilvak of een gebied waar de grondeigenaar eigenstandig het waterpeil kan regelen.

De afspraken voor VvV worden gemaakt voor een periode van 10 jaar. De intentie is van beide partijen om deze 10 jaar ook "vol te maken" en daar tussentijds geen wijzigingen op te doen.

Belangrijke randvoorwaarde bij VvV is dat de voorgenomen maatregelen niet op een andere manier tot stand zouden komen. Deze additionaliteit wordt door de SNK getoetst op drie voorwaarden:

1. De maatregelen mogen niet gangbaar zijn;
2. De maatregelen mogen geen onderdeel zijn van bestaand of voorgenomen overheidsbeleid en overheidssubsidies, en;
3. De maatregelen moeten nieuw zijn en niet eerder aangevraagd.

Peilverhogingen in veenweidegebieden voldoen (nu nog) aan deze voorwaarden. De maatregel wordt nog lang niet door de wettelijk gestelde norm van 20% van de ondernemers in veenweidegebieden toegepast. Peilverhogingen worden ook niet vanuit beleid verplichtend opgelegd, dus elke peilverhoging kan als een vrijwillige verhoging worden gezien. De voorwaarde onder 3 is de verantwoordelijkheid van de aanvrager en gaat bijvoorbeeld niet samen met andere verleende subsidies.

Als vertrekpunt voor de peilopzetting geldt het peilbesluit, tenzij het waterpeil in de huidige situatie al gemiddeld hoger staat. Dan wordt het werkelijke gemiddelde waterpeil genomen.

Berekening

De hoeveelheid CO₂ die daadwerkelijk vrijkomt in een veenweidegebied, is grotendeels afhankelijk van bodemvocht en bodemtemperatuur. Een rekenmodel (SOMERS 2.0) berekent de CO₂-emissie in de huidige situatie en bij het voorgenomen verhoogde waterpeil tot een maximum van 20cm onder maaiveld. Daarvoor maakt het model een simulatie van de bodem op basis van een grondwatermodel, een model voor bodemtemperatuur en het bodemtype. Om het model te kunnen bouwen, is gebruik gemaakt van onderzoek op locaties verspreid over het Nederlandse veenweidegebied.

In de berekeningen wordt rekening gehouden een onzekerheidsmarge van 10% en met correcties voor onder andere: de mogelijke aanvoer van extra veevoer of afvoer van grond, voor nieuwe CO₂-emissies en voor extra uitstoot van methaan- en lachgas (bij hoge waterpeilen).

De VvV-methodiek kan worden toegepast bij verschillende vormen van toekomstig grondgebruik:

1. Opzetten van het peil met behoud van de agrarische weidefunctie;

2. Opzetten van het peil in combinatie met nattere teelten;
3. Opzetten van het peil in combinatie met natuurontwikkeling en -herstel.

Verschillen en overeenkomsten

Wat is wat?

CSV en Valuta voor veen zijn twee verschillende instrumenten die beide hetzelfde doel beogen: peilverhoging in veengebieden om CO₂-uitstoot te verminderen. Waar de CSV in principe vrijwillig is maar uiteindelijk niet vrijblijvend, is Valuta voor veen juist volledig vrijwillig. Bij de CSV ligt het initiatief (mede) bij de overheid en is aan de realisatie van de peilverhoging als onderdeel van het gebiedsproces ook wettelijk (dwingend) instrumentarium gekoppeld. Bij Valuta voor veen ligt het initiatief en de eindverantwoordelijkheid bij de grondeigenaar die de peilverhoging wil realiseren.

Doel en doelgroep

De CSV is *alleen* bedoeld voor *agrarische gronden* en biedt *nadeelcompensatie* aan agrariërs voor inkomens- en vermogensderving als gevolg van peilverhoging.

VvV gaat uit van *beloning* van de initiatiefnemer voor vermindering van CO₂-uitstoot.

Valuta voor veen is breder toepasbaar en *functie-onafhankelijk*, zolang er sprake is van 'echte' veenweidegrond. Bodemopbouw, -temperatuur en grondwatersysteem zijn daarin de bepalende factoren.

Collectief en individueel

De CSV is onderdeel van een gebiedsgerichte oplossing om *in gezamenlijkheid* met alle relevante stakeholders te komen tot een duurzaam toekomstperspectief voor de landbouw in het betreffende gebied. De CSV gaat dus uit van voortzetting van de landbouw als belangrijkste functie in het gebied. De financiering richt zich ook op dat doel en geeft de agrariërs het comfort en de keuzeruimte om hun eigen best passende toekomstbeeld te realiseren, binnen de afspraken van het collectief van het gebiedsproces. Deze afspraken komen doorgaans tot stand door een participatieve herverkaveling en worden uiteindelijk in een door GS vast te stellen Ruilbesluit vastgelegd.

VvV is gebaseerd op *individuele keuzeruimte*, zowel voor de koper als verkoper van SNK-certificaten. De overheid speelt in deze methodiek in beginsel geen rol: de methodiek koppelt (particuliere) vraag en aanbod.

Eenieder die een plan heeft die voldoet aan de vereisten van de methodiek komt in aanmerking voor SNK-certificaten. Iedereen kan vervolgens deze certificaten kopen. De methodiek is beschikbaar binnen Nederland en is daardoor niet gebonden aan een

gebied. Dat zorgt voor *flexibiliteit* en geeft ruimte aan enthousiaste plannenmakers en financiers om zelf stappen te zetten.

Schadecompensatie en borging

De CSV kapitaliseert de schade van elke individuele agrarische ondernemer vanuit verlies aan vermogen, aan inkomen en voor incidentele bijkomende kosten. De CSV gaat uit van compensatie in grond en zo nodig in geld. De compensatie en het resultaat worden *permanent* geborgd in het gebiedsplan met bijbehorend peilbesluit en Ruilbesluit.

VvV beloont op basis van de terugdringing van CO₂-uitstoot in de vorm van verhandelbare certificaten voor *een periode van 10 jaar*. De overeenkomst wordt privaatrechtelijk geregeld tussen waterschap en grondeigenaar via een omgevingsvergunning voor tijdelijke afwijking van het peilbesluit en via een overeenkomst met SNK.

Meerwaarde

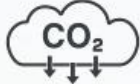
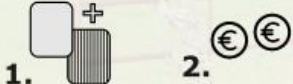
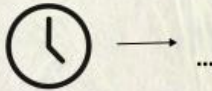
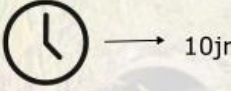
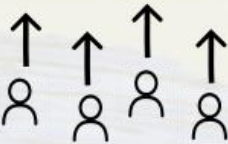
De koppeling van de CSV aan het gebiedsproces maakt het mogelijk om (indirect) te sturen op maatschappelijke meerwaarde ter plekke: de extra waarde die het integrale toekomstperspectief biedt voor de samenleving in en rond het gebied.

Valuta voor veen is generiek en afhankelijk van de bereidheid van de Nederlandse samenleving om te investeren in het klimaat door terugdringing van CO₂-uitstoot.

Daar zit meteen nog een belangrijk verschil: waar de CSV vanuit overheidsmiddelen inzet op het genereren van *langjarige* meerwaarde, is VvV gebouwd op de *tijdelijke* financiële inzet van de samenleving in brede zin en het belang dat aan klimaatbeleid wordt gehecht. In beide gevallen is het succes afhankelijk van de middelen die beschikbaar worden gesteld.

Belangrijkste overeenkomsten en verschillen

Op de volgende pagina hebben we de belangrijkste constatering beelddend samengevat.

	CSV	SNK - VvV
 intentie	 vrijwillig maar niet vrijblijvend onderdeel collectief besluit	 vrijwillig, met prestatieafspraken
 doel	 Compensatie gericht op duurzaam perspectief voor de landbouw met peilverhoging	 Beloning voor CO₂-vermindering als gevolg van peilverhoging
 inzet	 onderdeel van collectieve afspraken in een gebiedsplan, voor agrarische gronden	 individueel of collectief inzetbaar mits in één peilgebied, functie-onafhankelijk
 afspraken	 1. + - compensatie berekend op waardevermindering bedrijf 2. - compensatie in grond of geld	 - vergoeding berekend op vermindering CO₂-emissies - vergoeding in verhandelbare certificaten (indirect geld)
 borging	 permanent, publiekrechtelijk via peilbesluit	 10 jarig, privaatrechtelijk via omgevingsvergunning voor tijdelijk afwijken peilbesluit
 financiering	 publieke middelen en fondsen	 private investeringen

Onderlinge relatie

De beide methodieken kennen geen directe onderlinge relatie. Ze kunnen beide worden ingezet in veenweidegebied, gekoppeld aan peilverhoging.

Wanneer CSV en wanneer VvV?

Voor grondeigenaren in veenweidegebied die geen onderdeel zijn van een gebiedsproces en wel klimaatpositieve maatregelen willen nemen door vrijwillige peilverhoging is Valuta voor veen de enige optie. Dat geldt ook voor natuurgebieden en andere gronden met een niet-agrarisch gebruik waar peilverhoging mogelijk is. Belangrijk is dat deze gebieden niet onderdeel zijn van een groter gebiedsproces met bijbehorende financiering en de te nemen maatregelen niet al onderdeel zijn van het reguliere beleid.

In sommige gevallen kunnen grondeigenaren in aanmerking kunnen komen voor zowel CSV als voor VvV. Beide instrumenten bieden (verschillende) mogelijkheden. In dat geval is het goed om zich te realiseren dat Valuta voor Veen is bedoeld als aanjager, om projecten los te trekken en te ondersteunen voor in ieder geval 10 jaar. Valuta voor Veen kan een individuele keuze zijn, is tijdelijk en volledig vrijwillig.

De CSV is in principe vrijwillig, maar uiteindelijk niet vrijblijvend. CSV is een permanente, juridische afspraak voor verhoging van het waterpeil inclusief daaraan gekoppelde vergoeding. De CSV is een instrument binnen een gebiedsproces. Dit is een omvangrijk traject dat jaren in beslag kan nemen en waarbij het resultaat afhankelijk is van het collectief van grondeigenaren, overheden, waterschap en andere belanghebbenden.

Gelijktijdig combineren

In de afspraken voor VvV is opgenomen dat het uitgangspunt het moment van sluiten van de afspraken is. Als er in de daaropvolgende 10 jaar iets wijzigt in de situatie, dan geldt het al eerder vastgestelde uitgangspunt.

Daardoor is het gelijktijdig gebruik van VvV met bijvoorbeeld CSV mogelijk, zolang er geen zicht is op de inzet van een CSV-overeenkomst. Een eventueel peilbesluit dat samenhangt met de CSV is immers niet van invloed op de afspraken in het kader van de VvV binnen de afgesproken periode van 10 jaar en er is nog geen sprake van additionaliteit. Na die 10 jaar zullen de afspraken vanuit VvV in die opzet logischerwijs stoppen omdat de uitgangssituatie is veranderd.

Het ligt in het verlengde van het voorgaande ook voor de hand dat een project dat aanspraak wil maken op Valuta voor Veen niet in aanmerking komt voor steun vanuit Valuta voor Veen als er zicht is op een gebiedsproces en een daaraan gekoppelde mogelijke CSV-overeenkomst.

Gelijktijdigheid kan in ieder geval ook als een initiatiefnemer boven op de CSV extra maatregelen wil nemen. Te denken valt aan agrarische gronden waar het waterpeil (al dan niet seizoensgebonden) hoger wordt opgezet dan het nieuwe peilbesluit heeft vastgelegd, bijvoorbeeld om plas-drassituaties te ontwikkelen. In dat geval is er in ieder geval sprake van additionaliteit (meer doen dan nodig is). De beloning in SNK-certificaten is in dat geval gekoppeld aan de extra inspanningen.

Volgtijdelijkheid

De SNK-methodiek Valuta voor veen kan heel goed *vooruitlopend op* de CSV worden toegepast. Bij VvV maakt de grondeigenaar privaatrechtelijke afspraken met het waterschap over een hoger peil. Deze afspraken worden, als er aanvullende maatregelen nodig zijn (verhoging slootwaterpeil, aanleggen kades), in veel gevallen vastgelegd in een omgevingsvergunning voor een tijdelijke ontheffing van het peilbesluit. Voor de CSV is het administratieve, vigerende peilbesluit leidend. Tussentijdse, tijdelijke afspraken tussen een grondeigenaar en het waterschap worden daarin niet meegenomen². Dat betekent dat de gronden met opgezet waterpeil als onderdeel van Valuta voor veen ook in aanmerking komen voor de CSV en het tijdelijk verhoogde waterpeil niet doorwerkt in de berekening van de nadeelcompensatie. In beginsel kan dus elke grondeigenaar zonder consequenties voor de CSV starten met Valuta voor veen.

Tot slot

CSV en VvV zijn elk afzonderlijk goed toepasbaar. Ze hebben beide een andere intentie:

- Valuta voor Veen is aanjager, het duwtje in de rug om klimaatpositieve projecten op gang te brengen of verder te brengen;
- CSV is een permanente oplossing en afspraak voor een heel gebied, met een collectief van eigenaren, gebruikers en betrokkenen.

In de meeste gevallen zal er geen keuzeruimte zijn. CSV is alleen aan de orde als er een gebiedsproces is en er sprake is van agrarisch bestemde grond. En als er zicht is op CSV, zal VvV waarschijnlijk niet worden gestart vanwege het additionaliteitsbeginsel.

VvV is daarmee vooral inzetbaar als impuls of als extra plus op bestaande afspraken (zoals CSV). Precies waar het ook voor is bedoeld.

Er kan bij toeval samenloop ontstaan tussen CSV en VvV. Het kan immers gebeuren dat de uitwerking van een gebiedsproces toch parallel komt te lopen met de tienjaarlijkse periode van Valuta voor veen en dat de voorgestelde maatregelen vergelijkbaar zijn.

² Behalve in een situatie waarin het gevoerde veldpeil als meer dan 10 jaar meer dan 10 cm afwijkt van het administratieve peil. Dan gebruikt de CSV niet het administratieve maar het veldpeil.

Als dit het geval is, dan zal de resterende tijd waarin de agrariër een dubbele uitkering krijgt (CSV en VvV) beperkt zijn, gelet op de gemiddelde doorlooptijd van een gebiedsproces. De kans op samenloop is dus niet zo groot. En na afloop van de periode van 10 jaar zal Valuta voor Veen niet worden verlengd, omdat de maatregelen dan al op een andere manier zijn geborgd en gecompenseerd.

Bijlage: opzet bepalen vermogensschade in de CSV

Stap 1 – Basis opbouwen

De CSV bepaalt de vermogensschade per individueel perceel. De eerste stap is het opbouwen van een basisbestand met relevante gegevens, waaronder:

- Eigendomssituatie (eigendom, pacht, anders);
- Gebruiker en gebruiksvorm;
- Oppervlakte;
- Informatie over bodemsamenstelling, hoogte en grondwater.

Aan het basisbestand worden vervolgens het huidige en nieuwe droogleggingsscenario toegevoegd, waarmee het Wetterskip per perceel in beeld brengt wat de huidige en nieuwe grondwaterkarakteristiek is (GHG/GLG). Deze grondwaterkarakteristiek wordt tenslotte omgezet in een jaarrond grondwaterstandsverloop.

Stap 2 – Bepalen schade in gewasopbrengst

Met de gegevens in het basisbestand berekent de CSV de gewasopbrengst per perceel in de huidige en in de toekomstige situatie. De gewasopbrengst wordt uitgedrukt in 3 parameters:

- Biomassa droge stof; het ruwvoer dat van het land komt;
- Voedereenheid melk (VEM): de netto energie-inhoud van het ruwvoer voor een melkgevende koe;
- Darmverteerbaar eiwit (DVE): de hoeveelheid eiwit die beschikbaar is en deels afkomstig is uit het ruwvoer.

Stap 3 – Bepalen verschil in voederwaarde

Per perceel wordt vervolgens door een GIS-applicatie de voederwaarde per ha van elk perceel bepaald. Deze voederwaarde:

1. Geeft inzicht in het verschil van voederwaarde voor en na peilverhoging;
2. Legt de basis voor een ruiklassensysteem voor de uitwisseling van landbouwgronden.

Stap 4 – Opzetten ruiklassensysteem

Elk perceel (voor en na peilverhoging) wordt ingedeeld in een ruiklasse. Aan elk van de ruiklassen wordt een agrarische verkeerswaarde toegekend. Het systeem van ruiklassen is op hoofdlijnen opgebouwd langs de volgende uitgangspunten:

1. De hoogste ruiklasse is voor gronden met de hoogste voederwaarde en wordt gekoppeld aan de hoogste prijs die gangbaar is voor de beste agrarische gronden in het gebied (agrarische verkeerswaarde = de marktwaarde);

2. De laagste ruilklasse wordt gekoppeld aan gronden met de laagste voederwaarde, maar nog wel in agrarisch gebruik (grondwater -30cm onder maaiveld), en gekoppeld aan de marktwaarde voor deze gronden (= gelijk aan agrarische verkeerswaarde);
3. De tussenliggende gronden worden in klassen verdeeld tussen de hoogste en de laagste klasse, met gelijke "waarde stappen" tussen de klassen;
4. Gronden met een drooglegging beneden -30cm onder maaiveld vallen buiten "normaal agrarisch gebruik". Hier is sprake van aangepast agrarisch gebruik of zelfs natuurwaarde. De waarde van deze gronden wordt methodisch bepaald.

Stap 5 – Berekenen vermogensschade

Door de gronden voor- en na peilverhoging in te delen in een ruilklasse wordt bepaald wat het verschil is in agrarische verkeerswaarde per perceel en per eigenaar. Zo wordt duidelijk wat de vermogensschade is o.b.v. de huidige en toekomstige kwaliteit van de gronden.

Stap 6 – Voorstel compensatie

Veel agrariërs willen graag voor hun schade gecompenseerd worden met grond. Daar helpt de ruilklassentabel bij. Compenseren met goede grond (hogere agrarische verkeerswaarde) leidt tot minder grondcompensatie dan compenseren met slechtere gronden. Immers: in dat geval is meer grond nodig om tot dezelfde gewasopbrengst te komen dan met goede gronden die een hogere opbrengst kennen.

Om te kunnen compenseren met grond, moet er ook grond voorhanden zijn, bijvoorbeeld omdat een of meerdere agrariërs stoppen met hun bedrijf in het gebied. Als er geen of onvoldoende grond voorhanden is, kan een agrariër ook worden gecompenseerd met geld.

Stap 7 – Ruilbesluit

In het gebiedsplan wordt vervolgens in beeld gebracht hoe de nieuwe inrichting, het gebruik en eigendomssituatie vorm kan krijgen en zal worden ontwikkeld. De nieuwe inrichting wordt beschreven in het inrichtingsprogramma en Inrichtingsbesluit. Met een Ruilbesluit wordt de nieuwe eigendomssituatie en vaak bijbehorende herverkaveling juridisch geborgd.